

дентам університетом. Навчальний процес, який пропонує університет, можна розділити на три етапи:

— університет надає доступ до власних інформаційних ресурсів;

— студент самостійно опрацьовує цю інформацію (у деяких країнах умовою нарахування кредитів є не менш ніж 50 % самостійної праці студента у навчальному навантаженні);

— викладач організує дискусію, опонуючи студенту, який захищає власну думку, та оцінюючи знання та здібності студента.

Особливість кожного університету визначається, у першу чергу, його інформаційними ресурсами, але реалізувати цю особливість можна порівнюючи їх. Інформаційні ресурси є продуктом праці університету, а сертифікація фахівців (оцінювання знань) — однією з послуг, що надається університетом. Тому для будь-якого університету Болонський процес та процес створення глобального інформаційного суспільства є процесом створення європейського ринку знань та європейського ринку інтелектуальної праці.

Беручи до уваги комерційну складову університетської освіти, варто зазначити, що суспільство, яке не опанувало світових «класичних» знань, може не стати споживачем нових знань. Тому університетам варто сприяти безкоштовному розповсюдженню класичних знань, хоча б для того, щоб мати потенційних споживачів нових знань. Немає потреби нагадувати про те, що нові знання забезпечують розвиток економіки та добробут громадян.

О. Д. Шапов, канд. техн. наук,
професор кафедри інформатики,
І. С. Богославець, канд. екон. наук,
доцент кафедри ЕММ

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ З ЕКОНОМІКО- МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У сучасних умовах розвитку економіки, політики і державності України, як великої держави, важливе значення надається підготовці фахівців всіх рівнів, спеціальностей і програм. Тільки з бездоганно широко освіченими і практично добре підготовленим поколінням нової формації (фахівцями 21-го віку) по силі вирішувати задачі, які виникли і будуть виникати на шляху розвитку України. Цим і визначаються такі високі вимоги до якості підготовки бакалаврів у провідних вузах країни.

Як і в попередні історичні епохи розвитку вищої школи, так і тепер, якості підготовки фахівців надавались різні часто протилежні і суперечливі значення. Таке явище як оцінка якості, визначалось абстракцією поняття індивідуальним суб'єктивним баченням, його можливо загадковою природою, динамізмом і іншими складовими. Поряд з цим, йому притаманні емоційна, моральна і суб'єктивна окраска самого слова «якість», велика кількість суб'єктів оцінки, що породжує невизначеність, багатогранність, нецілеспрямованність, декомпозицію і т. п., що не дає чіткого його розуміння.

Коливання і розмах розроблених понять і величин виміру «якості» вносить відповідний різнобій, безпорядок, збільшення числа визначень і інтерпретацій. В свою чергу це спричиняє до неточності, різнобічності практичних результатів, що обумовило причину його вивчення і обговорення на конференціях, у літературних джерелах, методичних і навчальних матеріалах і інших напрямках.

По нашому розумінню, якість підготовки має двоякий характер: абсолютний і відносний. Під абсолютним будемо розуміти найвищий ступінь градації якості освіти, який досягається провідними університетами світу чи нашої країни.

Але для цього повинен бути обраний стандарт і шкали вимірювання, наближення якості освіти до університетського рівня. Але тут, в свою чергу, знову виникає декілька відносних і суперечливих питань. По-перше, не всі університети, інститути, коледжі мають відповідні можливості досягнути такого рівня і тому у поняття «якість» привноситься інша, менш значима, величина виміру якості. Тому ні студенти, ні навчальні заклади не можуть досягти як би прийнятого ними значення. По-друге, при абсолютному розумінні цього поняття в такому випадку вноситься не його оцінка, а система управління в досягнення вибраного рівня.

У відносному тлумаченні якості також виникають декілька аспектів. Перший із них — це відповідність їх обраним стандартам або специфікаціям, а другий, найважливіший — відповідність запитам споживачів, тобто відповідність поставленим цілям чи запитам практики. У такому випадку якість демонструється університетами у вигляді системи гарантії якості, яка описує якість підготовки бакалаврів відповідно до обраного чи заданого стандарту, чи специфікації. При цьому зразу ж виникає нова проблема: хто оцінює і вирішує питання чи є послуги вищого навчального закладу якісними чи ні? Відповідь на такі питання надають додаткову інформацію про досягнення і перспективи універ-

ситету, тобто про ті характеристики, що складають його імідж, степінь його котирування як серед абітурієнтів, студентів, викладачів і споживачів, де майбутні бакалаври будуть працювати і будувати свою кар'єру.

Світова система освіти в другій половині ХХ-го і на початку ХХІ-го століття підготувала цілу армію спеціалістів, яким належить цілий ряд важливих відкриттів і досягнень в сфері науки, технологій, обробки і передачі інформації, зв'язку і в тому числі й освіти. Поряд з цим виникла сукупність протиріч в економічному, соціальному і політичному розвитку. Тому підготовка фахівців вищою школою повинна бути такою, щоб у майбутньому вони могли зняти або зменшити дію цілого ряду протиріч: протиріччя між загальним і частковим; поступове перетворення людини в громадянина світу без втрати своїх національних коренів і при активній участі в житті нації і своїх регіональних угруповань, протиріччя між традиційними і сучасними тенденціями, протиріччя між значним збільшенням обсягів інформації і можливостями людини її засвоїти і переробити, протиріччя між змаганням в досягненні успіху і орієнтованістю на рівність, протиріччя між ринковою економікою і соціально орієнтованим суспільством і ін. Тому вищій школі поряд з високою професійною підготовкою необхідно вирішувати і всі ці питання. При цьому слід враховувати цілу низку негативних тенденцій у розвитку і становленню фахівців: посилення бездуховності, падіння зацікавленості у вивченні математичних наук, небажання значної частини студентства отримувати додаткові знання саме по точних науках, значне омолодження контингенту студентів вечірньої та заочної форм навчання, труднощі у виділенні потоків ефективної підготовки (усереднене вивчення дисциплін), недостатнє фінансування у прогресивні технології освіти; недостатні наукові розробки таких технологій; поява нових систем оцінки знань, нескоординованість робіт у цьому напрямку; розробка державних та галузевих стандартів якості освіти і багато ін.

У КНЕУ на протязі всього розвитку економічної освіти ставилися і вирішувалися такі проблеми. В цьому напрямку є ряд значних досягнень. На факультеті ФІСІТ в рамках університетської програми забезпечення якості навчання в свій час була запроваджена система управління підвищенням якості підготовки бакалаврів по кредитах економіко-математичного циклу. Підвищуючи ефективність таких розробок, необхідно перейти до системи моніторингу якості підготовки, в рамках якої здійснюється виявлення і оцінювання проведених педагогічних дій у навчанні.

На нашу думку, моніторинг і оцінка якості навчання будуть ефективними, коли науково коректно будуть задані стандарти і норми, які мають відповідати цілому ряду наступних вимог: їх вимірність та використовуваність, кількісне і якісне їх визначення; можливість узгодженості між собою і системою, в якій використовуються; врахування конкретних умов їх використання (кафедри, предмети, спеціальності); наявність або розробка апарату моніторингу; врахування досвіду факультетів, кафедр, університету в цілому і інших вузів; відсутність абсолютизації; розробка категорій навчальних цілей і в іншій когнитивній області.

Моніторинг повинен включати цілий ряд блоків: структурних, організаційних, основні регулюючі і нормативні масиви, блоків планування, управління, регулювання, фінансового забезпечення; блоків нових технологій навчання, методів оцінки знань студентів, аналізу стану та розвитку якості підготовки; блоків синтезу освіти, блоків технічного і матеріального забезпечення, блоків духовного становлення студентів та їх активної позиції, формування громадянської свідомості, патріотизму і мотивації активної віддачі знань у майбутній діяльності.

Ми пропонуємо в систему моніторингу ввести ще два важливі блоки: дуже важливий блок, частково реалізований на практиці, — блок зворотнього зв'язку, де самі студенти стануть активними учасниками і системи підвищення, і системи оцінки якості своєї підготовки, в тому числі і в сфері економіко-математичних наук. На основі сукупності експертних методів (де експертами будуть самі студенти), які вже були розроблені на факультеті, якісно, повному, можна оцінити знання студентів, де оцінка з предмету стає прозорою, а студент стає співучасником процесу цього оцінювання. З іншої сторони, проводиться оцінка викладання предмету, зв'язок з іншими предметами в системі підготовки бакалаврів і ін.

Другим важливим блоком виступає блок математичних моделей проектування, прогнозування і регулювання якості підготовки студентів. У цей блок, на наш погляд, необхідно ввести групи методів і моделей:

- всю сукупність експертних методів;
- всю сукупність методів екстраполяції і інтерполяції;
- адаптивні методи прогнозування;
- методи універсального передбачення і тотального управління якістю;
- методи безперервного філософського вдосконалення і інші.

Розробка системи моніторингу якості підготовки бакалаврів дає можливість, починаючи з вузівського періоду, вирішувати спеціалісту наукові, організаційні і практичні проблеми, що зробиць цього активним учасником життя і розвитку країни й її соціально-економічних проблем.

О. А. Швиданенко, канд. екон. наук, доцент
кафедри міжнародної економіки

АКТИВІЗУЮЧА РОЛЬ КЕЙС-МЕТОДІВ У ПОСИЛЕННІ ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МАГІСТЕРСЬКОГО РІВНЯ

На сучасному етапі розвитку теорії і методик навчання відбувається зміна підходів до розуміння цілей і задач, що стоять перед сферою освіти та науки. Вже сьогодні основною цінністю стає спроможність вищих навчальних закладів підготувати своїх студентів магістерського рівня до компетентної діяльності у професійній сфері. Однією із найважливіших складових професійної компетентності стає методична грамотність як системне формування знань, умінь, навичок фахівця у сфері розв'язання конкретних бізнес завдань і використання різноманітних методів управління підприємницькою діяльністю.

В основі формування такої компетентності лежить розвиток пізнавальної мотивації, методичного мислення й активізація управлінської рефлексії, що необхідна майбутньому менеджеру. У даному контексті методична підготовка майбутнього управлінця-фахівця спрямована на оволодіння узагальненими способами професійної діяльності, які студент-магістрант повинен освоювати у процесі власної методичної діяльності. При цьому набуття практичних навичок роботи над певними проектами із розв'язання конкретних бізнес-ситуацій є безперечною конкурентною перевагою молодого фахівця, що отримує магістерську освіту. Такий досвід реальної практики ставить його на принципово інший рівень порівняно із потенційними кандидатами на робочі місця.

У західних вузах це давно відчули і стали розробляти методи посткласичної педагогіки і дидактики, одним з них є метод ситуаційного навчання (кейс-метод). У західних бізнес-школах, у середньому на розборі кейс-методів присвячується 35—40 % навчального часу. Так, у навчальному циклі школи бізнесу Чикагського університету частка «кейсів» становить 25 %, у бізнесі-школі Колумбійського університету — 30 %, а в Уортоні — 40 %. Лідирує ж по кількості